

PROGRAMMA NAAR EEN RIJKE WADDENZEE



NIEUWSBRIEF 4 • april 2010

Over deze nieuwsbrief

Minister Gerda Verburg gaf begin 2009 de opdracht voor het opstellen van het meerjarig programma 'Naar een rijke Waddenzee'. Het streven is om de Waddenzee als natuurgebied weer sterker en veerkrachtiger te maken. Door de natuur te herstellen, maar ook door nieuwe kansen te creëren voor een duurzaam gebruik van het gebied.

In deze nieuwsbrief informeert het programmateam u over de voortgang van het programma. Veel meer informatie vindt u op de [speciale website](#) over het programma.

We gaan ervan uit dat u deze nieuwsbrief wilt ontvangen. Is dat niet het geval, dan kunt u dat kenbaar maken door een mail te sturen naar a.n.elgersma@minlnv.nl

Inhoud van deze nieuwsbrief

- [Startbijeenkomst 'Naar een rijke Waddenzee'](#)
- [Flessenpost](#)
- [En nu verder: programmaorganisatie](#)
- [Voortgang transitie Mosselsector](#)
- [Slibconferentie op 10 juni 2010](#)
- [De 'Sylt Declaration'](#)
- [Informatie](#)

Veel belangstelling voor startbijeenkomst 'Naar een rijke Waddenzee'

Donderdag 4 maart 2010 is het programma 'Naar een rijke Waddenzee' officieel van start gegaan. Tijdens een feestelijke bijeenkomst in Harlingen heeft de Minister van LNV, samen met de Commissaris van de Koningin van Fryslân, het startschot gegeven voor de uitvoering van het programma.

Het succes van het programma hangt af van de mate waarin partijen met elkaar samenwerken. Maar wat betekent samenwerken eigenlijk en wat vraagt dat van partijen? Met behulp van muziek, dans, toneel en film is op inspirerende wijze antwoord gegeven op die vraag. 's Middags is met partijen in het gebied en met mevrouw Joan Stam, voorzitter van de nieuwe regiekamer, een start gemaakt met de dialoog tussen overheden, natuurorganisaties en de mensen die in het gebied wonen, werken en recreëren.

De grote belangstelling en de uitstekende sfeer illustreren de wil tot samenwerken. Een heel goede start!

Film 'Compromissum'

Voor de bijeenkomst is een speciale film gemaakt. De film, in opdracht van LNV gemaakt door RrOOD en

filmmakers Kai Westendorp en Bianca Hiemcke Schriek, [is HIER te zien](#).



Flessenpost

Tijdens de start van het programma Rijke Waddenzee op 4 maart zijn er veel tips, suggesties, concrete voorstellen en meer procesmatige opmerkingen verzameld. De aanwezigen geven aan waar het programma zich op zou kunnen richten. Meer dan 150 voorstellen zijn in de “flessenpost” terechtgekomen. Een korte samenvatting.

De aanwezigen hebben erg veel ideeën gegeven over het algemene proces van werken van het programma. Met name over hoe we meer op basis van belangen (en niet standpunten) het gesprek aan zouden moeten gaan. Gezamenlijkheid, betrokkenheid en flexibiliteit zijn terugkomende begrippen. Bijvoorbeeld bij het thema Visserij zijn er veel opmerkingen over het ‘betrekken van de vissers zelf’.

Er zijn opvallende opmerkingen over de positie die Harlingen zoekt en de kansen die Harlingen mist. Hier gaat het met name om het onderbelichte toerisme naar het prachtige stadje, de kansen die de recreatie biedt en de minpunten van de huidige focus op economische ontwikkeling. Verder zijn er opmerkingen over de behoefte aan een ‘overkoepelende’ organisatie voor het beheer en overlegstructuur in de Wadden. En er zijn suggesties voor het veel sterker betrekken van de jeugd.

Het programmabureau en de medewerkers zullen de tips en suggesties gebruiken voor hun dagelijkse werk. Enkele opmerkingen uit de flessenpost hebben al geleid tot actie. Op deze plaats zullen we regelmatig enkele opmerkingen uit die flessenpost terug laten komen en laten zien waar dat toe geleid heeft. Voel u vrij om er meer ideeën aan toe te voegen!

En nu verder...

Inmiddels is een programmaorganisatie gevormd die aan de slag gaat met de uitvoering van het programma in 2010 en 2011. Dit gebeurt aan de hand van de in het programmaplan aangegeven ontwikkeltrajecten. Voor een deel zijn dit trajecten die reeds lopen, zoals het mosseltraject, het opstellen van een agenda voor een duurzame garnalenvisserij, de totstandkoming van de visie op een duurzame visserij, maar ook bestaande uitvoeringsprojecten. Voor andere trajecten zal het programmabureau de komende tijd partijen benaderen om te bespreken hoe die ontwikkeltrajecten verder worden ingevuld en welke stappen daarvoor nodig zijn.

Heeft u suggesties, vragen of wilt u met de mensen uit het programmabureau verder praten? Dat kan! U kunt contact opnemen met:

- Hein Sas – cluster voedselweb, hsas@xs4all.nl
- Floris van Bentum – cluster morfologie en water, floris.van.bentum@rws.nl
- Piet Dijkstra – cluster randen van het Wad, p.h.dijkstra@minlnv.nl
- Folkert de Jong – cluster internationaal, dejong@waddensea-secretariat.org
- Kees van Es – programmamanager, k.van.es@minlnv.nl

Alle rapporten en bijlagen kunt u [hier lezen](#).

Voortgang transitie Mosselsector en overleg met de andere sectoren

Tegelijk met het programma 'Naar een Rijke Waddenzee' is op 4 maart ook het Plan van Uitvoering van het '[Convenant transitie mosselsector en natuurherstel Waddenzee](#)' gepresenteerd. De transitie van de mosselsector is daarmee een nieuwe fase ingegaan: die van de feitelijke uitvoering. Dit behelst, kortweg:

- jaarlijkse aanwijzing van een nieuw areaal van mosselzaadbanken in de Waddenzee die niet meer worden bevestigd;
- monitoring van de niet-bevestigde zaadbanken;
- stroomlijning van de vergunningverlening voor de bevestiging van zaadbanken waar dat nog wel is toegestaan;
- opschaling van MZI's (mosselzaadinplantingen) - momenteel het belangrijkste alternatief voor de bodemvisserij - met bijbehorende locaties in Waddenzee (500 hectare), Oosterschelde (200 hectare) en Zeeuwse Voordelta (30 hectare);
- monitoring van de effecten van MZI's op natuur en landschap;
- innovatiebeleid, om te bereiken dat MZI's op Waddenzee en Oosterschelde niet het enige alternatief blijven voor bodemvisserij. Alternatieven zouden kunnen zijn: zaadinplanting op open zee of kweek van mosselzaad op het land.

Op het punt van de mosselzaadtransporten van Oosterschelde naar Waddenzee hebben de partners nog geen knopen kunnen doorhakken. Er is namelijk geen garantie dat schadelijke exoten die voorkomen in de Oosterschelde, zoals oesterboorders, niet via transporten terecht kunnen komen in de Waddenzee. De komende tijd wordt gewerkt aan specifieke maatregelen om dit risico te bestrijden. Tegelijkertijd zal een exotenbeleid voor de Waddenzee worden ontwikkeld. Binnen die kaders kunnen mosselzaadtransporten dan te zijner tijd wel mogelijk worden.

Leren door doen

Het hele transitieproces kan worden gekenschetst als: 'leren door doen'. Elk jaar wordt een voortgangsrapportage gemaakt van de effecten van maatregelen en ook besproken met de diverse partijen. In 2014, na vier jaar ervaring, vindt een evaluatie plaats en wordt de meerjarenplanning voor de periode daarna opgesteld.

In dat kader wordt ook overleg gevoerd met andere belangengroepen in Oosterschelde en Waddenzee. De transitie van de mosselsector raakt met name ook de belangen van de garnalen- en recreatiesector. Daarom wordt met deze partijen overleg gevoerd over de te zetten stappen. In de afgelopen maanden is ook gebleken dat dit overleg niet altijd naar bevrediging van alle partijen verloopt. Diverse partijen voelen zich buitengesloten. We zullen bezien hoe dit te verbeteren is, zodat alle partijen tijdig worden geïnformeerd en ook met hen wordt overlegd hoe hun belangen zo min mogelijk kunnen worden geschaad.

Meer weten?

De coördinatie van de uitvoering van de transitie van de mosselsector en het overleg met de garnalensector is in handen van Hein Sas, trekker van de cluster 'Voedselweb' van het programma 'Naar een rijke Waddenzee': hsas@xs4all.nl, 06-53193495.

Slibconferentie op 10 juni 2010

Regelmatig bereiken Rijkswaterstaat vragen over 'hoe om te gaan met de slibhuishouding in de Waddenzee'. De vraag leeft zowel bij gebruikers als beheerders. Daarom organiseert Rijkswaterstaat op 10 juni 2010 de werkconferentie Slibhuishouding Waddenzee onder de werktitel 'Helder over slib'. De werkconferentie vindt plaats in het gebouw van de Fryske Akademie in Leeuwarden.

Deze werkconferentie is een vervolg op de gebiedsgroepen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Het is een eerste stap in de uitwerking van de KRW-maatregel 'Verkenning Slibhuishouding Waddenzee'.

Doel van de conferentie is om een gezamenlijke kennisagenda vast te stellen en een concrete doorkijk naar het vervolg te maken. Daarbij wordt helder welke organisaties aan het vervolg een bijdrage kunnen leveren.

Rijkswaterstaat organiseert de werkconferentie in afstemming met de Waddenacademie en het programma 'Naar een rijke Waddenzee'. De bijeenkomst richt zich op gebruikers, beheerders en wetenschappers die betrokken zijn bij de discussie over de slibhuishouding in de Waddenzee.

De conferentie heeft betrekking op de Waddenzee exclusief het Eems-Dollard gebied.

Meer weten?

Floris van Benthum, clustertrekker Morfologie en Water, floris.van.bentum@rws.nl.



De 'Sylt Declaration' en het programma 'Naar een rijke Waddenzee'

Op de afgelopen trilaterale regeringsconferentie op Sylt van 18 maart 2010 is met de ondertekening van de [ministerverklaring \(Sylt Declaration\)](#) een pakket activiteiten overeengekomen. Het pakket is relevant voor de uitvoering van het programma 'Naar een rijke Waddenzee'. Ook wordt een relatie gelegd met het Deltaprogramma en de werkzaamheden van de Waddenacademie.

De agenda omvat onder andere de onderwerpen 'Klimaat', 'Exoten' en 'Monitoring en Onderzoek'.

Klimaat

Voor wat betreft klimaatverandering zijn de voorstellen van de trilaterale werkgroep CPSL (Coastal Protection and Sea Level Rise) overgenomen door de regeringen. Het gaat om:

1. Het initiëren van een trilaterale studie naar duurzame oplossingen voor het compenseren van te verwachten sedimenttekorten in de Waddenzee (zoals: waar kan het beste worden gesuppleerd?)

Wat zijn de effecten op natuurwaarden? Waar moet het zand vandaan komen?).

2. Het initiëren van een project waarin op verschillende locaties in de internationale Waddenzee wordt getest in hoeverre ruimtelijke ordening een rol kan/moet spelen bij maatregelen om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Het gaat hierbij vooral om lange termijn maatregelen, zoals het reserveren van ruimte voor de bouw van superdijken of het geleidelijk introduceren van woningen die aan bepaalde veiligheidseisen voldoen in gebieden met een hogere kans op overstroming.

Exoten

Verwacht wordt dat in de toekomst steeds meer niet-inheemse soorten planten en dieren (exoten) de Waddenzee zullen binnenkomen en hier ook overleven. Ondermeer als gevolg van de toegenomen scheepvaart. Bij het overleven speelt de toenemende watertemperatuur een belangrijke rol. Voor het thema exoten is op Sylt besloten dat een gezamenlijke trilaterale strategie wordt ontwikkeld hoe om te gaan met exoten in de Waddenzee. Dit mede in samenhang met de in het Plan van Uitvoering mosseltransitie aangekondigde exotenbeleid voor de Waddenzee

Monitoring en Onderzoek

Monitoring en wetenschappelijk onderzoek zullen moeten inspelen op te verwachten effecten van globale veranderingen op het Waddenzee ecosysteem. Dat betekent dat het trilaterale monitoring programma TMAP zodanig zal moeten worden aangepast, dat relevante veranderingen op tijd zichtbaar worden. Hierbij ligt ook een belangrijke koppeling met het Deltaprogramma.

Naar analogie van de Waddenacademie is ook besloten de oprichting van een trilateraal onderzoeksplatform te ondersteunen. Dit platform zal onder andere een trilaterale kennisagenda ter ondersteuning van beleidsvragen moeten ontwikkelen.

Op de Sylt Conferentie is ook een nieuw Waddenseaplan aangenomen. Het daarbij behorende ontwerp Project and Actions document zal op de eerste vergadering van de zogenaamde 'Wadden Sea Board' (begin juni) worden besproken. Eén van de voorgestelde projecten betreft de in het programma 'Naar een rijke Waddenzee' aangekondigde inventarisatie naar de natuurwaarden en gebruik van kombergingsgebieden, met speciale aandacht voor de natuur onder water.

Wadden Sea Newsletter

De Wadden Sea Newsletter is een ongeveer tweemaandelijks verschijnende Engelstalige e-mail newsletter met korte achtergrondberichten over de trilaterale samenwerking, nationale thema's die voor alle waddenlanden relevant worden geacht, publicaties, aankondigingen en links.

Aanmelden bij info@waddensea-secretariat.org.

Meer weten?

Folkert de Jong, clustertrekker Internationaal, dejong@waddensea-secretariat.org.

Informatie

Heeft u vragen of wilt u meer informatie? Neem dan contact op met Kees van Es, programmamanager, e-mail: k.van.es@minlnv.nl; tel. 06 222 85 410.

De volgende partijen werken samen aan het programma 'Naar een rijke Waddenzee':

Het Ministerie van LNV, het Ministerie van VROM, Rijkswaterstaat, leden van RCW (Regionaal College Wadden), de Coalitie Wadden Natuurlijk (bestaande uit de Waddenvereniging, Natuurmonumenten, Vogelbescherming, Stichting WAD, Staatsbosbeheer, Groninger Landschap, It Fryske Gea en het Noord-Hollands Landschap) en een toenemend aantal partners.

